

GÜNDOĞDU SANİMER

TRABZON DESTANI

İÇİNDEKİLER

I. Bölüm:

HALIZONYALI GÜMÜŞÇÜLER / 5

Martısı Karanlığın / 6

Gölgede Yatan Irmak / 14

Halizonyalı Gümüşçüler / 22

Bir Kentin Adı / 25

O Sıra Anadolu / 29

Onbinlerin Dönüşü-1 / 32

Kyros – 2 / 34

Kyros – 3 / 36

Kyros – 4 /38

Kyros Dedi ki – 5 /40

II. Bölüm:

PERSLERİN SON ŞARKISI / 42

Trabzon'a Doğru – 1 / 43

Deniz... Deniz... – 2 / 45

Makronların Ülkesinde – 3 / 47

Trapezus'a Varış – 4 / 49

Pontos'a Doğru – 1 / 52
İskender – 2 / 54
Diyojen – 3 / 57
Perslerin Son Şarkısı – 4 / 58
Yiten Yankısı Çılgılığın – 5 / 60
Pontos'un Doğuşu – 6 / 62
Pontos Devleti / 65
Mithridates Eupator / 68
Pontos'un Son Günleri / 80

III. Bölüm:

BAŞKA DENİZİN YELKENİ / 85

Başka Denizin Yelkeni / 86
Roma Uygarlığının İzleri / 88
Bizanslı Yıllar / 90
Derin Deniz / 92
Komnenos Krallığı / 94
David Komnenos / 98
İstanbul'un Alınmasından Sonra / 108
Fatih Diye Bir Koca Türk / 109
Fatih Sonrası / 113
Muhacirlik Günleri / 116

oy trabzon kimse yok daracık sokakların
taksim parkında güvercinler ve o yaşlı çınar
insem yokuş aşağı sevda karanlığıdır
uyur deniz kızları ganita'nın ayak ucunda

I. BÖLÜM
HALIZONYALI
GÜMÜŞÇÜLER

MARTISI KARANLIĞIN

1.

vursa soğuk karası yüreği
çömelse kutsal an
kuyusuna göğsünün
yalnızlık ürküsüne çıkar dönemeç

duysa enlil tınısını sesinin
havalar tanrısı gebe kalsa
doğurur güleç muştumuz dolunayı

açsa gözünü nanna erguvan engine
orada bulsa evrenin bakır kazanını
kucağında kundağı çobanyıldızının

bilse tunç rengi ufuk
daldığımı uyuyan sularına
titrese güneşin gülü şamaş
düşürse şaşkınlığın elinden
düş delisi gömleğini bulutun

çıksam gökyüzü ağacına
üflesem ışığını çığlığını
parlar mavi gözleri denizin
devinir kıraç göklerin okyanusu

selam sana selam sana
sevgili tanrıçam inanna
sensin koruyucusu güzelliğin
bekliyor çıplak kayası yüreğimin
doğrul yattığın sedirde
sevinç yağmurların aksın yüzüme

2.

güzçiçeği toprakana uyanmasa
çalsa sepetinden yıldızları
tohum atsa dölyatağına dünya
göverse otlar ağaçlar
büyüsün diye beklese
ezgisi yaşamın

dizgede insan yoksa önceleri
sürmüşse bataklığın sarı yüzünde
dilsiz dinazorların sevinci

eksiğini bilse delişmen yeryüzü
azdırsa çiçek türlerini son esinti
yıkasa elini yüzünü tekdüze susku
özgürce düşünen canlar bulsa
özgürce konuşan canlar
çıkarsa yaban adamı
buzyeli mağarasından

dilek

izin ver soluğuma kybele
bilinsin kardeşliği insanların
güzel yurdumda

3.

yalnızlığın kösnül toprağı
kışkırtır ihtiyar adamını denizin
yasadışı bir çocuk mu derin su
ya da pontos adında tanrıçık
hep yasa dışı mı kalacak sevi
dünya düzlüğünde o günden beri

yapayalnız pontos
sığınır kucağına anasının
bir uzanır kumsala bir çekilir
kim kükrer soluğuyla rüzgarın
öfke doludur karanlık dalgalar
yüz bulamaz kimseden
ağulanır dibe çöker acısı
uyur yorgun beşiğı dalgaların

hepsini gördüm kayalığın ordan
su içiyordu karıncalar
kızıla boyadım sevincini
damarımda akan tuzun
inandım ona

sabahın gül satan çocuğu geldi
klorofil hırkası doğa ananın
okyanusu geldi göklerin
arkadaşım kartopu bulutlar

zephyros'um ben poseidon'un piçi
bir bir öğrettim
boradan öğrendiğim kötülükleri
karanlık kuytuda yatan pontos'a

İlenç

gözün kör olsun eros
okun yayın kırılısın
üç vakte değın
hani o köpüğün kızı afrodit'i
verecektin bana
oysa benim gözüm
ak giysili tertemiz artemis'teydi
o altın yaydan fırlayan ok
canevimden vurdu beni

yollara düştüm onun özlemiyle
pont kappadokyasından
o uzak ülkeden geldim
yüzüstü bıraktım dostlarımı

görünmeden amazonlara
keçi yollarını fundalıkları
yaban ormanlarını kar dağlarını
hepsini aştım da öyle geldim

ne onu ne ötekini
sunmadın bana narçiçeğini
yapayalnız kaldığım günde
bir pınara eğilip su içtiğimde
ırmağın kızı defnenin
kömür karası gözleri güldü yazgıma

ben de onu eş olarak seçtim
barış yaprakları döküldü anlıma
bu yüzden her eylemde yenildim
ocağın yıkılsın atsız avratsız kal
kolun kanadın kırılısın kocatanrı

GÖLGEDE YATAN IRMAK

1.

sevdiğim denize benzer
yosun kokusundan şarkım
çizer tenimi kanatır
kan kardeşim midye

ölü kenti gördüğümde çocuktum
sotka'da gollenbiz kayasına
çıktığım o yaz gördüm
şimşek dağladı yüreğimi
kabuğumda sedef yazıtım

sise sakladım ölü dallarımı
sularda öpüşüp ağlayan yosun
bir de semiz karagöz balığı bilir
okşar saydam memesini
körpe deniz analarının

suyun ince sesi yitik romansım
mırıldandım yedi bin yıl köpüğünü
uyan sokağımı kemerkaya
karakum döşeğim kımiltısız
hatırla bunamış tombulkaya
iskorpit dikenini hatırla yasak şarkımı

her sayfada konuktu vişne lekeleri
sürdü uğursuz rüzgarın senfonisi
umut teleğiyle uçtu toy serçem
vuruldu beyaz atlarına
deniz kızlarının

beni yalınayak sürükledi zephiros
dilimi anlamadı danıştığım bilici
kafdağı'nın sağır çobanı sandı
yırtık dudağını gördüm sönük gözlerini
başını taşa çarpan deli dalganın

sessiz bir yazı yaktı elimi
anadolu yaktı kil şamdanını
öğretmenim kan dökücü asurî kavmi
bezirgânbaşı mı kuyumcusu mu
şu güneyin amansız uygarlığı
göz kırptı çivileri harflerin
sözün tablete aktı yoksul izi

yelken açtım uzak batı deltasına
bergama'dan aldım ilk parşömeni
bırakmamıştı daha attalasoğlu
romalı avcılara kartal kanatlı kenti

dağın doruğunda çiçek açmış kent
saray tapınak bahçe koru
döktü mermere nakışlarını
kaç renk orkidesi egenin

orda gördüm kozasını ipeğin
orda gördüm bergama ekinini
aziz yuhanna "şeytan kent" dedi
sundu baldırı çıplak antonius
pergamon kitaplığından
iki yüz bin kitabı
mısır kraliçesi kleopatra'ya

tanıştım itritiyle kitapların
heceleyip belledim çıra alazında
usulca tutuştu kar parıltısı mavi
martı çığlığı renkler doluştu
Ssbahların nergis

cılız ateşler yaktım
koydum kurumuş yüreğimi ortasına alev
bulamadı beni halikarnas balıkçısı
menevişli çakıl topladım şeytan minaresi
uzayan gölgeyi süpürmeden kuşluk bekçisi
bana bir sayfa ayırın diye dil döktüm
çözdü kördüğümü kötücül tarih
oynaşarak gülüp geçti yanımdan
gümüş çengileri sağanakların

unuttu adını buluta dalan ırmak
öptüm dudağın ormangülü
öyküler uçtu önümden masallar
bekledi tan eşliğini ömrüm

geldim deli başımla sana
gizler sığınağı yitik ülke
kapadı karayeşil kapıları
dumanı dağların

2.

nedense kıyıya bıraktı poyraz
sevgilisi yorgun trabzon'u
sokağı kuşattı yağmur şarkıları
yeşim gözlü hışım bakışlı deniz
uyudu dizime koyup esrik başını
kurum sattı terasta kraliçe
sırtını boztepe'ye yasladı
tekkur çayırında menekşe çuhaçiçeği
kindinar camlarında şafak kanadı

kütüğünden silinen çağın
adsız akarsuyu zağanos'tu
dövündü delice kuzgundere
ayırdı saçını ortadan çifteçamlık
politika'da siklamen boynunu büktü
tırmanırken göklere soğuksu telsiztepe

küskün uygarlığın külü serpildi
yıkık kale duvarının üstüne
gri kentin gömütü burada dediler
aslanağzı çiçeğine sordum

içtiğim deli su kisarna
kireçhane tırzık zafanoz
elimden kaçırdığım erguvan balon
açtı göğsünü
beyaz borazan çiçeğim sotka
incirlik'te bir ağaç doğdu benimle

milada kaç bin yıl var bilemedim
uzattı aşiboyası elini tunç çağı
çevirdikçe yırtıldı kitabın sayfaları
geç tanıdım madencilikte usta halkı

yaşam çeşmesi eskil kent
ötelere duyuldu büyüsü albenisi
söyledi Homeros alamadı kendini
troya denizinin ilyada'sında

oturdu burada eski çağda
boyun eğmeden ulu krallara
beylik kurup yaşadı yiğitlerin
savaşarak yağmur karanlığında

3.

yürüdüm sarı orman gülleri
kulağımda barbar uğultusu koyağın
yoldaşım çılgın ladin amansız gürgen dağları
usulca yürüdüm buluta sinen ırmağa
kaygısız lir inledi تنها aralıklarda

sarı mor açelyalar çıktı yoluma
eskil serviler sapağı dam koruğu
çiçekli maske takmadığı günde tanrı
sırla ayna içinden baktı trabzon'a

yıkık kale burcu yoksul çalı çırpı denizi
ısırgana sarılmış adını arayan kent
oy bu kurak yerde bitmedi süsen
sütleğene sordum eğrelti otuna soyunu
tenha aralıkta kıvrandı bir lir sesi
yılan başlı ürkünç boğa yüzünden
korkuya gebe kaldı tarih

barbar söylence bağışı esin dağım
barındım kayaaltı sığınağında
yapay mağarada uyandım
demir dövdüm khalyblerle düşümde
el değmemiş yollarına taş döşedim
hitit işçileriyle
kaşka delileri ağı çektirdi üç kuyudan
yedi iklim meseline

sırlı aynanın buğusu Trabzon
küskün yağmur bulutu koyundayız
sağır midye kabuğu yüzün olmalı
“aribşa” dedikleri ilk adın

sendin o gümüş saçlı bilge
yüzyıl kütüğünde duman karası gözlerin
seni biz unuttuk öz oğulların
unuttuk hurma şarabını ağı balını
avcı atalarımızı amazon kadınları

HALIZONYALI GÜMÜŞÇÜLER

“Odios’la Epistropos komuta eder
Alizonlara ta uzaklardan gelirler
Gümüşün yurdu Alybe’den”

- Homeros

ırmağın ağzında oturur bulutun sofrasında
kim bilecek geçit vermez dağlarını kuzeyin
liken giysili ormanlara sığınsa silüeti
ishakkuşunun ilk çılgılığıyla ürperir
yeni bir serüvene uyanır khalyb gençleri

bulutların sofrasına oturur
gümüş işler bakır demir
halizonya güneşin sobasıdır
balık avlayıp yemesini bilirler
ünlüdürler bilimde sanatta uygarlıkta
kara gözlü denizin yakamozunda

alybe halkı olan khalybler'in
yurdudur geçit vermez dağları kuzeyin
karnının üstüne iner kendir zırhları
tunçtan değil eteği bükülmüş keçe şeritten
dizliği tolgası var
kemere sokulmuş savaş bıçakları
neredeyse lakonia kılıçları kadar büyük
bir vuruşta bitirir işini düşmanın

liken yüzlü ormanlara
yolu düşen şaşkın düşman
fark ederse onları
türkü çağırıp dans ederler
on beş kol uzunluğunda
tek uçlu mızrak ellerinde
bekler kasabada helen askerlerini
yanlarından geçince ardına düşecekler
boyuna dövüşecek dvşecekler

ilk yerli halkı onlar sis dağlarının
ırmağın ağzında bulutun sofrasında
iyi korunmuş yerde oturur
burada saklar yiyecekleri
savaşta yenilir de anlarsa tutsak düşeceğini
atar kara kayalı uçurumdan aşağı
kadınlar önce çocuğunu sonra kendini
sona kalır erkekleri güzel giysili

güneşin sobasında
halizonya'da bulamam artık
karanlık koyakta yitmiş freskleri
anabis'inden ksenophon'un
keser yapıştırırım tasvirlerini
isa'dan belki de üç bin yıl önce
trabzon toprağında yaşamış
troya savaşına katılmış madencileri

BİR KENTİN ADI

tombulkaya sırtına almış
hasır iskemleni keleş aga
kamuş saplı balık oltanı
topal bacağın döker denize
yalnızlığını

bilmez hergele heptakomet takımı
“fesleğen ekim gül bitti” türküsünü
doğa çayırının yabancı ot ordusu
kuşatır unutulmuş tenini ırmağın
duyamaz israfil’in borazanını

adı isa olandan üç bin yıl önce
konuksever denize yelken açmıştır
dünemi lacivert düşlere kırmıştır
kızıl sakallı fenikeliler’in
hayalet kadırgaları

şu utanmaz heptakometler var ya
sevişir aklına esen her yerde
öper kimsenin malı olmayan kadınları
ceviz ağacının tepesi tünek
barınak gıcırtilı tahta kule
yol üstüne bırakır delibalı keselerle
yesin düşman yitirsin bilincini
o zaman iner kestane ağacından
kolayca tepeler hergeleleri

khalybler kolhlar mossynoiklar
makronlar driller tibarenleriz keleş agam
iskitler katmış önüne sürmüş buralara
yaban domuzu sürüsü kimmerler'i
kafkaslar üzerinden trabzon'a akmıştır
taş üstünde taş koymamış yıkmıştır
karşlarına çıkan her yeri

kaşkalar yaşamıştır önünde ardında
pont Alplerinin
tarihin karlı akşamında
antik giysilerini kimsenin görmediği

öncekiler yitip gitmiştir
yalnızca kolkhlar kalmıştır
bir de biz keleş agam
fırtına limanında

kuloğlu sokağında otururuz
dilsiz Fitnat teyzenin oğludur
can arkadaşım hasan zara
başıbozuk sümüklü oğlanlarız
oynarız deniz kabuklarıyla
kuş lastiğiyle kertenkele avlarız
rüzgar üfleyip sütbeyaz yelkenlerine
karayazı çekimiyle biriktiği sıra
moloz önlerine
emperyal miletos gemileri

yunus balığı yağı yabanıl hayvan eti
haşlanmış kestane aşımız
kavgacı adamlarız hep savaşırız
yenildik de o gün ele geçirdi kenti
batı anadolu'dan gelen şu miletos milleti

altı yüz yetmiş beşti isa öncesi
yeni gelenler trapezus dediler adına
güneşte parlayan bir damla kar suyunun
koloni kurup yerleştiler
madenleri işletip zenginleştiler

inci kenti dedi ki;

nereden bilecek kaygısız rüzgar
başında esen bunca serüveni
uzanmış kum döşegine inci kent
girmiş düşlerine
uzak ülkelerden kaçan haydutların

kimi kez parlamış şans yıldızın
yıkım görmüşün kimi kez
yağmalamış güzelim giysilerini
yabanın adamı

ne kanlı savaşlar görmüş bahçen
toprağa yazmış anadolu bilgesi
tarihini külün
göçlerin savaşların uygarlıkların
tanığı uğrağı kurbanı olmuşsun
birbirine benzemeyen saldırganların
çadırı yuvası mezarı

ben demedim bunları
tövbeler olsun
bilmiyorum kitaplara kim yazmış

ben demedim bunları

O SIRADA ANADOLU

çömleğine düşen nakıştı hitit güneşi
parıltı soğuk günün hattuşaş'ı
kim bilebilirdi yıkılacağını surların
uğursuz çağların kurbanı çoktu

kuzeyden aktı başka kabileleri
iki yanı kızılırmak koyağı
ülkeleriydi hattı'nin göbeğı
pont alpleri gölgeliğı
yüklediler deniz kavimlerine suçu
ya da frygler'in sırtına
bunlar yıktı dediler hitit anayurdunu

oysa çiğnemiş geçmiş frygler'i
domuz sürüsü kimmer haydutları
batıdan gelen bu zalim kuşatmadan
kıl payı kurtulmuş lydler
yeni bir hanedan kurulmuş
görkemli sardeis kentinde
ama gyges'in gününde kimmer delileri
bozguna uğratıp lydler'i
almış sardes'i
yıkılmış ulu çınarını uygarlığın

gizemli gündoğusu ülkesinde
ilkin medler'in kıl torbasına düşmüş
başına buyruk trabzon kenti
bozkıra inince pers atlıları
o çamura sıvanmış uyuz ayakları
ezip geçmiş kaç ülkenin toprağını
dokunmamışlar tenine yalnızca
trabzon kayalığının

tez bitmiş ışık kılıçlı
özgür kent serüveni trabzon'un
sarıncı çevresini aç gözlü çapulcular
kervanlara bıkmadan saldırınca
kanına dokunmuş persler'in bu yağma
kullanarak karadaki gücünü
doğu karadeniz'i
"pontos kapadokyası" diye ünledikleri
bir büyük satraplık yapmışlar

dareios'un savaşçı küçük oğlu
sardeis'te satrap olan kyros
babasının tahtına çöreklenen ağabeyinden
çekip almak için pers krallığını
yürümüş onbin yunan askeriyle
babillon üstüne
tam da kazanacağı sırada savaşı
vurulup ölmüş kyros
dağılmış paralı yunan askeri
yurduna dönmek zorunda kalmış
yitirmişler ne çare dönüş yolunu
böyle düşmüşler
dikenliğine karadeniz dağlarının
kara ormanların karlı tenin

ONBİNLERİN DÖNÜŞÜ

1.

iri yıldızları toplar mezapotamya
sabah yanık yüzünü sürtermiş
altın tacın soluk odasına açılan
heybetli saray kapısından
susmuş öfkeli homurtusu yaşamın
yuvarlanmış yumuşacık çukuruna ölümün
anadolu'dan yunanlıları kovan
büyük kralı pers ülkesinin
katı yürekli daryüs

sönmeden ateşi doğu dağlarının
görmek istemiş oğullarını
durmadan önce göğsünün çalar saati

sabah giriyor kapıdan usulca
kımılıtsız yatan o adamın başucunda
pusmuş bekliyor düşen tacı bir sfenks
yeryüzündeki kuzgun gölgesi tanrının
büyük oğul artakserkses

sessizliğin avlusu nöbet tutuyor
özlüyor mermer merdivenli saray
uzakta bir mavi olan kyros'u
korku giyinmemiş efendisi egenin
çoban yıldızından duysa bile
yüzüne is karası sürülmüş haberi
yetişemez beyaz kuşanmış bir babaya
bitmek bilmez at sırtında izbe yol

geç kalır tafıralı satraplar
kral seçilme törenlerine
üstelik fitne çıkarsa en yakın bildiği
iftira geceliği atılmışsa üstüne
kardeşi kardeşe kırdırır o eski zehir

neden aldaniyor eski yalanlara yeni krallar
tam da verecekken ölüm buyruğunu
kyros adına
yetişiyor imdada anaları paryatis
çırpınıyor bir ananın ipek yüreği
bin dereden su taşıyor taze krala
güçbelâ kurtarıyor küçük oğlunu
keskin baltasından cellâdın

dolunay açar yorgun pencereyi
bağışlar kardeşini erdeşir
atar yeniden satraplığına

KYROS

2.

suçun buymuş demek
kim baksa o taşa oyulmuş yüze
onuru kırılmış prensin
ansa adını bozkırın gri gecesi
alevin ortasında sen belirirsin

bilinsin ettiğin işler
lydia'da büyük phrygia'da
bir dekappadokia'da
buraların satrabısın sen
kastolos ovasına toplanmış orduların
sensin yüreği puslu komutanı

katlanamamışsın bir gün bile
buyruğu altında yaşamaya
ağabeyinin
senin olmalıymış pers tahtı

gezermiş zehirli asma bahçelerini tarih
yeşil başlı yılan uyandırmış
kuşkuyu düşmanlığı
o utanç sarısı kin kırmızısı
sığmazmış bir türlü yüreğine

gizlice hazırlamışsın ordunu
helenlerden on bin dört yüz hoplit
iki bin beş yüz peltast altı yüz süvari
hepsi de paralı asker üstelik
barbarlardan yüz bin başıbozuk
yirmi kadar da oraklı araba
kim bilir kaç fahişe kaç odalık

KYROS

3.

tören giysilerini giymiş
başına altın tacını takmış kent
birazdan uğurlayacak seni
yüzakıdır o ege'nin
taş yürekle sokaklar çiçekli parklar

belirsiz hüzün dolaşıyor iri gövdeni
bakıyorsun kaygılı yüzüne sardies'in
buradan çıkacak yola on bin savaşçın
omzunda taşıyacak güneşin yanık yüzünü
yürüyecek yitik ırmağına doğunun
uyuyacak gecesinde çam dallarının

günboyu savaş eğitimi yapacak avlanacak
şarap içecek akşam şölenlerinde
oynaşacak işveli cömert kadınlarla
yavaş ilerleyecek sık sık konaklayacak
tükenince parası başkaldıracak

zordur yiğidim paralı askerle sefer
ödenegi bir gün gecikse
hemen hır çıkarır bu haylaz herifler
gördün işte
varoşlarına vardığında tarsos ilinin
nasıl düşürdüler seni zora
neyse ki karşılayıp seni yetiştirdi imdadına
klikia kraliçesi güzelim epyaksa

KYROS

4.

kral yolunu gitmişler
fırat kıyılarını görene dek
buraların yabancıları helenler
korkunun buz iğnesi batmış gözler
bakmış kıvrıla kıvrıla akan ırmağa
atamamışlar bir adım bile ileri

öfkesi bozkırı ıslatan kuraş
utku nasıl kazanılır diye çınlamış
akarsudan korkar mı asker
öne geçip sürmüş atını
azmış sularına ırmağın

görünce yiğidin hasını fırat
toplamış parlak giysilerinin eteğini
çekmiş sularını geri yol vermiş usulca
kim inanır böylesi bir saltığa
bilmem duymuş mu musa
ilâhlar mı yardım etmiş yoksa

hemen sevinmeyin helenler
çıkar karşınıza birazdan
kural öğrenmemiş bir deli ırmak
dicle derler adına onun
taşkındır suyu derin mi derindir
uslu değil uysal değil fırat kadar
yol vermez kyros'un ordusuna
kaynağa ulaşmalı yolcu dediğin
tırmanmalı dağların tüysüz yamaçlarına

KYROS DEDİ Kİ

5.

sen gölün uykusuz gözü
taşın sessiz yansıması
kararmış kirli ayak izi savaşın
kunaksa toprağın
belki umudumsun belki karayazımsın

karşıma düşman bir milyon piyade
altı yüz süvari
iki yüz oraklı araba dizmiş
kara ölümün dumanı örtmüş üstünü
düz ovaya yayılmış bekliyor

adıma kyros derler usta oldum savaşta
biliyorum on kat üstün düşman ama
saldırıyorum kırpmadan gözümü
bak bozguna uğruyor tam ortasından
ulaşıyorum ağabeyim büyük krala
bir harbe atıp göğsünden yaralıyorum
artakserkses'i

işte tam o sırada hergelenin biri
bir uğursuz cirit fırlatıyor güneşe doğru
gözümün altından vurup öldürüyor beni
oy öldürüyor beni
ege'nin yüce serdarı keyhusrev'i

kesiyorlar başımı sağ elimi
her zaman zalimdi savaşın haytaları
hangi yürek dayanır bu acıya
odalıklarımın en güzel olanı güç belâ
yarı çıplak kaçıp kurtuluyor ellerinden

öölünce başkomutan varamıyor amacına
geri dönmekten başka kalmıyor çareleri
düşmanı püskürtüp kaçirtmişti oysa
ordularım

Babil göklerinde öölü kartal çığlıkları
Karışıp çöl rüzgârına esiyor o günden beri
Akıyor dicle koyağından bozkıra
Kırılan düşlerimin külleri

II. BÖLÜM
PERSLERİN SON
ŞARKISI

TRABZON'A DOĞRU

1.

düşmedi pençesinden paslı baltası
cüzamlı savaş tanrıçasının
gülmedi sümbül yüzü bahar ananın
yaban ördeği sürüleri geçti üstünden çağın
kaygılandı ince hüzün koyakları

bu mu kuralın boğuk sesli karga
durmaksizin akıttığın kan
taşlara yazdın adını zalim insan
her yenilginin acısıyla sardığın yumak
dalgın buzul dağının koynunda saklı

şaşı bulutun on bin savaşıcı
kuyuya dalan bakracın çaresiz sesi
kim bilebilir denizin nerede olduğunu
yanılanlar yönelir burgacına kuzeyin
oysa başka bir düşünle oynaşır orada doğa
derin uçurum nazlı koyak karlı dağ

karadeniz'de oturan orman tanrıçasından
almış mı izin
buraların yabancısı helenler

bitmeyen yorgunluğudur adımların
korku ormanı
bunca peltast hoplit barbar
başlarına yağar buz yıldızları
kanatır zehir dikenli yolları
yenilmişse yılmışsa eskil ordular

umutsuz tedirgin kavgacı aç
vurup kırar kim çıkarsa önüne
karduklar armenler khalybler taokhlar
pasianlar ki hepsi de anadolu halkı
çarpışır yağmalar yakar geçerler

soğuk acıları var açlık hastalıkları
durmadan yağın kardan bitkin
on bin helen askeri
ulaştıkları zengin gymnias kenti
kurtuluşlarının ilk belirtisi

DENİZ...DENİZ...

2.

kim dedi sana katıl diye
paralı askerler arasına
sokrates'in öğrencisi ksenophon
bozgun sonunda önder oldun onbinler'e
zorlu savaşçı khalybler'in elinden
sendin kurtaran Helenleri

yürürsün şimdi yürünmez yolları
tanış çıkarsın huysuz çoruh ırmağıyla
dört yüz ayak genişliği var
güçlkle geçersin karşı kıyıya
kanadı kırılmış kuş olur düşersin
skyten köyelerine

umduğundan çok yiyecek var burada
karnı doyar güler yüzü askerinin
dinlenince girer yola yeniden
varır kalabalık gymnias kentine

burada oturuyor perslerin
şişkin göbekli bölge valisi
en deneyimli kılavuzunu veriyor size
düşman ülkelerin toprağından
kazasız belâsız geçecesiniz diye
yitmeyesiniz diye dağların beyaz teninde

beş gün daha yürüdünüz ardından kılavuzun
umut denizi gösteriyordu ışığı
oraya götürmeye söz vermişti kılavuz
eğer götüremezse razıyım demişti ölüme

beşinci yorgun gün sonu
gizemli thekhes dağına ulaştınız
öncüler doruğa tırmandığında
uğultulu büyük bir çığlık duydunuz
sen ve arkada kalanlar
saldırıya uğradığınızı sandınız

oysa ilk kez
soluğu sevgi kokan asker
deniz...deniz...diye haykırıyordu
muştı ulaştıkça büyüdü çoşku
kayalara tutunmuş yüzbaşılar komutanlar
sevinç gözyaşlarıyla kucaklaştılar

MAKRONLARIN ÜLKESİNDE

3.

thekhes dağında oturur tanrıçası
yüzü yabancı hercaimenekşe
güz ayininde giydiği gelinlik
vargit çiçeğinin moru beyazı

ne arar onbin çulsuz ufkun gittiği yerde
mavi buz alazıyla yanan karadeniz'de
orada mıydınız siz de yoksa
adı kitaba inmemiş barbar ailenizle

tez bitir işini deneyimli kılavuz
topla yüzükleri armağanları
koca kafalı barbarlar ülkesine
giden patikayı gösterip dön geri

ırmağın karşısındaki geçitte
bekliyor savaş düzeninde
kıl giysileri
sorgun ağacından doğmuş kalkanları
kuşkunun açık bıraktığı
çakır gözleri makronların

o sıkıntının kargılarda yüzdüğü an
atılır ortaya kaşla göz arası
gençliği atina'da tutsak olmuş bir peltast
benim ülkem olmalı burası der
biliyorum dillerini
derler ki öğren bakalım neden
karşımıza düşman diye çıktılar
oysa biz
onlara zarar verecek değiliz
yurdumuz olan hellas'a dönmek için
ulaşmak istiyoruz denizin kızlarına

kötü olmadıkça kimsenin niyeti
dostluk andı içip barışır
makronlar helenler'e
helenler makronlar'a
bağlılık rehini olan mızrakları verirler
kolayca geçerler köpüklü ırmakları
bol yiyecek bulup bayram eder askerler
pazar yeri kurar şu
kendini beğenmiş helenler'e
barbar diye tanımladıkları
koca kafalı bilisizler

TRAPEZUS'A VARIŞ

4.

yedi yeşil yaprak kucakladı
karadeniz Alplerini
doyasıya içip esridi
duman duvağına sarılan dağ
tepeleri tutan kim yolları kesen
kolkhlar mı pusuda bekleyen baharı

kim görmüş ak bahçesini barışın
konuşup anlaşmanın misk güllerini
kanmaz şölen muştusuna uzak yolcu
aç kurtlar yağmalarken yoksul köyleri

üç ay konakladıkaçaklar
gözü kaydı sayrı oldu deli bal yiyenleri
azgın çılgınlara döndü can çekişenlere
yere yığılıp kaldı ölü ağaçlar
bir gün sonra ancak kendine geldi
deli balı yiyince delirenler

el salladı kolkhlar'a onbin'ler
iki günde yedi fersenk yolu içti
zar zor el uzattı soluk soluğa
sinope'nin kolkh ülkesine sakladığı
kolonilerin en parlak yıldızı
o yağmur ecesi trapezusa

dostça karşıladı trapezoslular
buyur etti gümüş kıyılara savaşçıları
konukseverlik armağanı olarak
sığır arpa unu şarap sundular
Pazar yeri kurdular ordugahlarına

kurtarıcı zeus'a
yol göstermiş olan herakles'e
kurban kesti konuklar tapınakta
at yarışı koşu güreş pankration
trapezus arenasında
yumruk dövüşü yaptılar

ölüm korkusuyla yıkanır yüzü tarihin
şimdi nabzı atıyor mu ölenlerin
eskil savaşlar kalıtı alanlarda

prusya mavisı kurtuluş sabahı
sekiz bin helen savaşçı
antik trapezus limanında uçan
şu uçup dans eden martılara imrenip
döndü uzak düşlerinin yurduna

PONTOS'A DOĞRU

*sonsuz yağmur tutsağı trabzon
bozgun bulutu damıtan göl*

1.

ormanın nemli soluğu yıkasın
soluk yüzlü sokağını kentin
türkünü mırıldansın güvercinler
deniz acısıyla kör bir kaval ağlasın

başına buyruksun kaygısızsın
pont kapadokyasının taş aynası
yağmalasın akıncı kavimler saçlarını
varsın demir atsın dalgalı sularına
yakıp yıksın kaleleri eleri
yaban dikenleri bitsin de kayalığında
demir kırmızısı gömleği kal sevenlerin

yüksekten atıp tutsun pers asilleri
sığınsın kral barışına artakserkses
buyurgan sesi deli etsin fundalıkları
ayaklansın kendi strapları bu kez

sönecekse sönsün anadolu'da
yanmaktan usanmış pers kandilleri
kapadıkya satrabı datames
varsın yamalı bohçasını bağlasın

tuğraboza konsun üstüne damın
süpürüp atsın onu üçüncü dareios
satrap yapsın oğlu mithradates'i

İSKENDER

2.

buz çığlığının oğlu geziniyor
ötüyor paslı borusu pers ateşinin
anadolu bozkırında ateş böcekleri

uzak çok uzaktır
masal ülkesi makedonya
mermer saray ipekli kundak
açıyor sürmeli gözlerini kanlı yazgıya
bir cihangir imgesi yansıyor
iskender diyorlar ona
kral filip'in oğlu

grek ekininin bayrağı filip
okul yapmış pella'daki evini
toplamaş en ünlü düşünürleri
aristo eğitiliyor iskender'i

bir gözü kör filip
bir bacağı topal
bunlar yetmiyormuş yazgısına
düşüyor kuyusuna bir suikastin

olympias iskender'in anası
oğlumun diyor gerçek babası
zeus-ammon mısır-yunan tanrısı
yayıyor çevreye palavrayı
tanrının siva vahasındaki
bilicilik ocağına diyor
adeta bir hac yolculuğu olacak
iskender'in seferi

kundaktaki kralın eğiliyor kulağına
büyü diyor savaş büyücüsü
büyü de cihangir ol
yürü diyor
yürü de alnında ışısın
bilge güneşi anadolu'nun
İskender duyamıyor söylenenleri

küçükasya'da demir atmış
dibi delik takası üçüncü dareios'un
her köşe başını tutuyor karaşın
amansız yarasa satrapları

büyüyor iskender gündeğümünde
savaşı ezberliyor ülke yönetimini
sıgımıyor içine yengi tutkusu

artık yürüyor düzenli ordusu
utku kazanıyor her çatışmada
burun buruna geliyor kızgın savaşçılar
doğunun şahiniyle batının kartalı
tel tel dökülüyor pers orduları

boyun eğiyor tüm kappadokya halkı
ülkeye ordusunu sokmazsa
bağlanınız diyorlar iskender'e
tüm kentlerde ötsün onun borusu

yüne de kurtulamıyor
rahat bir soluk alamıyor kappadokya
çörekleniyor başlarına iskender'in
sabinas denen o kurnaz valisi

DİYOJEN

3.

aynı sepete attım
yaşamla düşünceyi
tutuklandı babam kalpazanlıktan
yaşadım ölülerin gömüldüğü toprak kapta
küçümsedim uygarlığı

dolaştım kirli pasaklı
onurum taşıyormuş
giysimin yırtıklarından

yıldızının en parlak çağı iskender'in
gezerken atına sokaklarında
durdu önümde görkemli komutan
ne ihsan istersin benden dedi
çekil gölge etme dedim
duyduğuma göre
İskender olmasaydım demiş
diogenes olmak isterdim

fıçı içinden bakıyorum anlamsız evrene
insan arıyorum güpegündüz
elimdeki fenerle
kolaydır kral olmak tiran olmak
bana göre
insan olmak zor olanı

PERSLERİN SON ŞARKISI

4.

utku düşüyle çember çevirirken
hiç duyurmaz geleceği bilici
savaş alanında yiter yaşam
çözse de gordiomu kılıcı

vurgundur ona savaş tanrıçası
taşa çalar başını sevdiği adamın
koşturur seferden sefere

yolu ankara bozkırına düştüğünde
bakar kına çiçeği ovaya İskender
bakar kuzey dağlarının doruğuna
girmez pontos kapısından içeri
çevirir yüzünü güneye

son karınca ordusu persler'in
issos dolaylarında beklemekte

savaşın kutsandığı gün
kurumaz kılıcının kanı
yeniden yürür üstüne düşmanın
usta savaşçıya yenilir bir daha
pers orduları

yeni bir gün doğar
kappadokya kentlerine
değişir eski yasa
oysa uzun yıllar yankılanmış
perslerin ayak sesi anadolu'da
yeniden özerk kent olur
Trabzon bu sırada

YİTEN YANKISI ÇIĞLIĞIN

5.

bakmadı ardına rüzgârı geçen atı
tanımadı yorgun şafağını günün
koştu mısır koştu Hindistan
yansıdı ürkütücü görüntüsü
kırık asya aynalarından

kim taşır grek ekinini doğuya
övgücüler bir şaşkınlık anlatır
ne diye saldırmış ne diye
efesos milletos Halikarnasos
anıtları değil mi uygarlığın
kimse söz açmıyor ne diye
utkuyla dönüp geldiği yerde
bıraktığı soğumuş insan gövdelerinden

güzelim tur kenti sekiz bin can
kan elleri karıştı karanlığa
otuz bin çoluk çocuk
ayağında zincir acısı
satılmadı mı köle pazarlarında
o kazanç azdırmadı mı yağmacılığı

hep esrikti yüceler yücesi tiran
sağında solunda duran
en yakın arkadaşları bile
bir içki gecesinde
esrimiş kralın buyruğuyla
düştüler kıllı eline celladın

otuz iki yaşında babillon'da
bir iki gün bir iki gece
kaçırıp ölçüsünü içkinin
hastalandı da öldü İskender

canlının yitik kuyusu ölüm
som altın tabuta da girse
dönüşü yok yolculuğun
düşünmedi bunu ptolemaios
mermer bir lahitte gizledi
iskender'den geriye kalanı

adına kurulan kentin ortasında
çiçekli bahçeye gömdüler
büyük İskender dediğimiz adamı

PONTOS'UN DOĞUŞU

6.

tarihi piramitte tutsak eden kum
bakar sapsarı akşamına
yüzerken ak yüzlü deniz
atlas yelkenli kadırgalarda

ötede yeşil kappadokya
ötede kurnaz arriantes delisi
önüne çıkan şu sabinas
kovulmalı iskender'in valisi

mısır yollarında yitince vali
buranın kralı benim der arriantes
benim yönetimimde artık
sinope'nin doğusunda kalan
yeşil gözlü karadeniz ülkesi

koltuk tutkusuna yenik düşer
kanlı bıçaklı olur
iskender'in armağanı zalim valiler
yıllarca fink atmış anadolu bahçesinde
halkı usandırmış Makedonların
bitmek bilmez kıyını

öldüğünde İskender
tüm anadolu'da trabzon'da
yetke boşluğu çıkar ortaya
anlaşıp üleşemez ülkeyi
aklı tutkusundan küçük komutanlar
yalnızca antikon kazanır önderliği

oysa biraz ötede kuytuda
kumnral gecenin sabahında
doğum sancısı çeken tarih
ılgaz boğazının saçağına gizlenip
bağlar kundağını yeni devletin
küçük kimata dedikleri
hacıhamza kasabasında

tarihin toprağa serptiği tohum
nerede çimlenip boy verir bilinmez
diye düşünür mithradates
yurt edinir bu dağları

pontos devletidir adı
dal budak salar umulandan önce
ufuk çizgisinde geleceğin

yığınak yaptırır kasabaya yeni kral
akıncılar gönderir övgücüler
yandaş bulur çevreden toprak kazanır
güçlü kılar devletini anadolu'da

pont kappadokyası paflagonya halkları
arka çıkar yurtdaşları mithradates'e
terme amasya yeşil ırmak havzası amasra
küçükasya toprağında pontos devleti
büyüdükçe büyür
trabzon'da yer alır günü geldiğinde

PONTOS DEVLETİ

yanılan pınar eğildi külüne
yıkadı kara yüzünü güneş
ısıtınca amasya kayalığını
yavaşça süzöldü naz dereleri
uyurken erinç gölgeğinde
meyve bahçeleri
yaprağı hışırdattı şakacı rüzgâr

sevdi amasya toprağını mithradates
başkentim dedi burası
çiçek açtı elma ağaçları meyve verdi

emdi zamanın iri memesini
mithradat adındaki kralları
birinci aryabozan göçünce
kral oldu farnakes cenapları

saldırđı akıncıları yeni kralın
genişledi ülke dört mevsim
koytora kerasus geçti ele
farnakya adında bir kent kuruldu
taşındı öbür kentlerin halkı
denizi koynuna alan yeni yeşile
zamanla unutuldu farnakya adı
giresun dediler bu kiraz ülkesine

yürüdü farnakes doğu denizine
trabzon'da bağdaş kurmuş mossynoikler'i
tibarenler'i aldı buyruğu altına
eski millet kolonisi
sinope'yi öpüp başkent yaptı

göl bahçesinde geçti yüz otuz yıl
dördüncü mithridates kral olduğunda
yasakladı kızkardeşiyle evlenmeyi
pontos krallarına
sonu oldu koyduğu yasa
gün yüzü görmedi kendi evliliğinde
bir yunan prensesi olan laodika
kraliçe olduğunda
kurdu tuzağı sinsi kadın
içirdi altın kupada sarı zehri
öldürdü dördüncü mithridates'i

bu zorba kadının gününde tanıştı
yunan ekiniyle pontos sarayı

MİTHRİDATES EUPATOR

1.

gölge ağıt yakmış demirinde
gömleği kızılck bahçesi
ağı kuyusunun boz yılanı laodika
çalınmış tacın kraliçesi
kıracak asma fidanını pontos'un

ulaştı ürkünç haberi dostların
soluk soluğa kaçtı çocuk pont dağlarına
sindi eteği altına doğanın
orman karanlığıydı örten üstünü

dokuz yıl aktı yaşam ırmağından
yabanıl hayvanlar tuttu dağ yollarını
ağı emdi memesinden bitkilerin
uydu da acımasız töresine doğanın
bengisu içti körpecik gövdesi
adını yazmış hekimler mithridat'ın
ilk sayfasına bağışıklık kitabının

karadeniz soğuk karadağ karlı
ormanı örümcek kayalığı diken
yaban günlüğüne yazılı korku
oysa mithridat'ı yakan alaz
ülkeyi tümüyle kucaklayan
bağımsız ilk devleti kurmaktı
ilk ulusal imparatorluğun
düşüyle avundu bilinciyle

uçunca sarayın küçük güvercini
erinçle indi roma mahzenine
kraliçesi karanlığın
eğlenceye dökülen yaşam tutsağı
düştü kucağına romalı avluların
öyle bir mevsimde döşendi
roma'lı soğuk taşlar pontos evlerine

harı yitmişti ocaktaki ateşin
ağırbaşlı dağların soluğu kesilmişti
ansızın göründü silik sinope gecesinde
kurtuluşun çığlığı mithradates

zerdüşt indi dağdan dedi biliciler
kıvançla karşıladı onu halkı
coşkuyla kucakladı gerçek kralı
baş kaldırdı kahpe laodika'ya
kutsadılar eşsiz bir sevgiyle
pontos'un gencecik kralı mithridat'ı

2.

dev adamdınız iki buçuk metre boyunda
bir kuzuyu yerdiniz bir oturuşta
at binmeye alışkıntınız mola vermeden
giderdiniz iki yüz kilometre yolu
on altı at koşulu araba sürerdiniz
canınızdan çok severdiniz anadolu'yu

dilediğinizce yönetesiniz diye
ilkin ananızı öldürdünüz
erkek kardeşinizi
vicdansız dediler size tümüyle acımasız
olağandışı zeki bir barbar
işte böyle tanımladı sizi yunanlılar

oysa koşuttu beğenileriniz
öğrenim görmüş Yunanlılarla
severdiniz müziğin çoőkulu tınısını
severdiniz sanat yapıtlarını
usta bir söylevciydiniz incelemiőtiniz
helenler'in dinsel tapınmasını
bilim adamlarını ozanları
saraya çağırmanızdan belli
düşüne yazına olan ilginiz

en dikenli ağacınızdı ekonomi
askeri gücünüz de olmalıydı
böyle geçti krallığınızın ilk on yılı
genişletmeliydiniz göğüs kafesini
pontos devletinin
anadolu delikanlılarından
oluşturdunuz ordunuzu
arma diye astınız "kanatlı at"
nasıl öğrendiniz yirmi iki dili
kendi dilleriyle seslendiniz askerinize
eupator mithridat'tınız siz

doğuya koştı atlarınız
karadeniz kıyılarına
önce trapezus'a ulaştı sonra kafkaslar'a
kıyılara serilip yatmış millet kolonileri
ki dertten kurtulmazdı başları
yardım gönderdiniz onlara

tanıdınız kırımlı güllerin kokusunu
iskitlerin sarmatların raksonların
saldırısından kurtardığınız kırım halkı
kendi isteğiyle katıldı imparatorluğunuza
rodos dışında kalan tüm adaları aldınız
başkent yaptınız görkemli bergama'yı
bir pontos gölüydü artık kara gözlü deniz

ele geçirdiniz trabzon'u çevresini
işlettiniz zengin maden yataklarını
koca bir yontunuz dikilmişti boztepe'ye
hıristiyan olmadığı için
yobaz elleriyle kırılana dek st.eugenios'in
bakardınız tüm ululuğunuzla karadeniz'e

o konuştu ;

evet büyük mithridat'tım ben
boztepe'nin oradaydı yontum
put sandı
öfkesi kabardı hıristiyanların
kösnül çığlıklarla yıktılar

şimdi patiska perdeli evlerin
oturma odasının köşeciğinde
müslüman minarelerine bakıp
ağlayıp duruyor ikonaları

3.

o paslanmış bakır gününde
küskündü roma'ya küçükasya halkı
sezmişti artan hoşnutsuzluğu mithridat
roma'nın ilk krallık horonları
“ekuestriani” denilen
o soylu o zengin süvari beyleri
her girdikleri bağda bostanda
aldıkları rüşvetle haraçla
halkın anasından emdiği sütü
fitil fitil burnundan getirmişti

savundu yunan bezirganlarını
yardım dileyince helen güzelleri
savaş açtı roma'ya
seksen bin romalı'yı geçirdi kılıçtan

yetmedi eupator'a bunca utku
paflagonya'yı bithinya'yı
yani bursa dolaylarını aldı
her yanda yardım ediyordu halk
pontos kralına

tüm yunanistan'ı ele geçirdi mithridat
makedonya'ya dikti bayrağını
tarihindeki en büyük tehlikeyle karşılaştı
pontos kralının kişiliğinde roma
hanibal'dan bile korkunç bir düşman

o kumral imparatorluk
kırımdan abaza kıyılarına
karadeniz'in güneyinden
İstanbul boğazı'na dek uzar giderdi

4.

büyüdükçe büyüdü devlet
yutamazdı bu iri lokmayı
roma senatoları
tüm gücüyle yüklendiler üstüne
mithridat yeniliyor
ha alt oldu ha olacak
denildiği sırada dirilip yeni baştan
topluyordu kendini
alıyordu yitirdiği yerleri geri

umudun tükendiği çölde
tutsak olurum kaygısıyla
karısına kız kardeşlerine
canını almalarını buyurduğunda bile
eskisinden de güçlü kalkıyordu ayağa

roma pontos savaşları
kimine göre otuz yıl
kimine göre kırk yıl sürdü gitti
bir ara sekiz yüz süvarisiyle
geçti saldırıya mithridat
beş yüzünü kaybetti ama
kazandı savaşı yine

roma'nın güçlü komutanı sulla
eğri bir hançerden umulan hırçınlıkla
saplandı yüreğine pontos'un
yenildi mithridat sonunda
kolkhis'e kaçtı kırım'a geçti
öldürmek zorunda kaldı
ihanet eden oğlunu
yerleşti kırım sarayına ya
acı gün bekliyordu eşinde tanın

koştu ardı sıra roma şeytanları
bu kez büyük general pompeidus
düşmüştü yollarına pontos'un
yeşilirmak kelkit koyaklarına
sokuldu trabzon'un sırtını yasladığı
dağlara dek
acıydı sonu savaşın
yenik düştü mithridat
trabzon eline geçti romalıların

kaçtı imparator
izledi kaçanı romalı
aldı ablukaya kırım'ı
sıkıştırdı köşeye iyice
açlık baş gösterdi kentte
anladı mithridat sonunun geldiğini

halkı ezilmekten kurtarmanın
biricik ilacıydı
dağdağalı yaşamına son vermek

maşrapalar dolusu zehir içti ama ölemedi
sonunda buyurdu sadık kölesine
öldürttü kendini kendi kılıcıyla
altmış üç yılında
belki de fırat nehrinin kıyısında

elli yıl koştu beyaz atları
bu masal ırmağına
düşen dev adamın
roma'ya karşı tek devlet
yüce bir imparatorluk kurmak için
bir ömre sığdırılmış bunca çaba
yitip giden uçup giden umutlar

PONTOS'UN SON GÜNLERİ

5.

bulunuyor soluk fotoğrafı ölümün
yalnız karlı kırım dağlarında değil
tüm ülkede esiyor öksüzlük rüzgarı
yüzü kara haberi taşıyan kuşlar
çelik çomak oynarken filistin'de
varıp akıyor kulağına pompeidus'un
şaşıyor kaygılanıyor komutan
ivedi dönüyor geri
babasını satmış öbür hayırsıza
fanakes veriyor kırım krallığını

dıranas dağlarına kar yağıyor
solmuş çiçeği taşıyan süslü tabut
kadırgayla getirtiliyor
ağzı bir karış açık kalmış
sinope limanına
saygılı bir tören düzenleniyor
hüzünle gömölüyor aile gömütüne

beşiğini salladığı
ölene dek şarkısını mırıldandığı
çalışıp didindiği aziz yurdu
koynuna alıyor onu onur duyarak
biricik egemenini pontos'un
halkının göz bebeği mithridat'ı

6.

bir yeni türkü söylenir şimdi
karanlık koyağında kuzeyin
nöbet tutan
romalı bir askerdir trabzon kalesi
özgür bir kenttir artık yeşil karanlık
armağanı sanki anlamsız savaşların

oysa meyve veremedi kesilir
barış ağacı
üçüncü yüzyıl kırımından gelip
kenti yağmalayınca got akıncıları
taş üstünde taş bırakmayan
barbarları görünce romalı
“legio I pontica” adıyla
güçlü bir garnizon getirirler

7.

dağıttı eşe dosta
pontos toprağını pompeidus
ününe ün katsın diye cömertliği
ülkenin en büyüğü bilinsin diye
oysa haber almıştı ereğini sezar
karadeniz'in dalgalarına karıştı köpürdü
yemin etti haddini bildirmeye

kaçamadı savaşın kargısından
yenildi pompeidus
mısır'a kaçtı da kurtaramadı başını
cellâdın kin kusan baltasından

mithridat'ın öbür hain oğluna gün doğdu
geri almalıydı pontos ülkesini
kolhis'i kk ermenistan'ı
yenince sezar'ın komutanını
yeniden katıldı ülkeye samsun sinop
yüreğine gizlenen zehir çığlığı
yeniden kur diyordu imparatorluğu
koş diyordu l atları ardından babanın

duyunca bu baş kaldırıyı sezar
hızla yürüdü üstüne farnakes'in
yenildi farnakes kaçtı kırım'a
işte o gün böbürlenip sezar
yaldızlı sayfasına tarihin
"geldim gördüm yendim" diye yazdırdı

yeniden paylaşıldı zeytin gözlü ülke
farnakes'in oğlu darius'a
emanet edilse de
milattan yirmi yedi yıl önce
bıraktı bu çileli yurdu augustus
pontos'un vasal kralı polemen'e

III. BÖLÜM
BAŞKA DENİZİN
YELKENİ

BAŞKA DENİZİN YELKENİ....

biraz önce geldim
sokağın öbür ucundan
kıımlı tek tayfa bendim
ıııltılı gözlerine aldanıp denizin
binmiőtım argos gemisine

benim orta kürekçisi hızlı geminin
tanrılar sorguladı taşıdığım alevi
kaç bin yıl gizlendim düşlerde
arıyorum dönüp gideceğim kenti

kim yol gösterir Şimdi
fareler kemirmiş belgeleri
kurnaz söylencenin kitap kurtları
gönlünce değıőtirmiş olanı biteni

oysa geldim işte
aranızdayım yüce trapezuslular
biliyorum gizini yaşadınız çağın
putlara taparken gördüm
korkuya boyanmış yüzünüzü

biraz önce geldim hellespont'tan
kalmamış erinci buranın
oralarda türeyen barbarların
bir isimleri ayrı bir de dilleri
tutunup yeniden bir atlas gemiye
başka ülkelere gitmeli

ROMA UYGARLIĞININ İZLERİ

sümüklü oğlanlar savaş avuntusuyla
kõrebe oynarken pontos bahçesince
boyuna yatak değişse de gölgeli ırmak
yine o bağımsızlık çığlığını duyar içinde

vespasian'ın urganı bağlar
trabzon kayalığını
kappadokya galatya eyaletine

donatır kenti ünlü hadrianus
yollar su kemerleri yapay liman
askeri yapılar dinsel yapılar
yeni giysiler kuşanır yeni takılar
takıp takıştırır

onun adını taşır uyuduğu sedirde
trabzon sikkeleri
ayasofya müzesi'nde bir metinde
kayda geçmiştir ki
roma'nın sona yakın günlerinde
diocletianos maximilianos'tan
galerius'tan oluşan bir ekip
soyunmuştur bayındırlığına kentin

bölünür sonunda roma
bağlanır kuzeyin akzambağı trabzon
doğuda kalan bizans kütüğüne
yolun ipek ipeğin yol olduğu
bir tecim kenti uzanır
çıplak ayaklarını güneşe
çevresinde elele tutuşur kentler
bir horona başlar deniz çocukları
bir şarkıya "kaldiya teması" diye

meryemana manastırı sumela
karadağ yamaçlarına oturduğunda
henüz bölünmemiştir ikiye
şu baş belâsı roma

BİZANSLI YILLAR

got kafaluların yakıp yıktığı kent
çıkamamış düştüğü kuyudan
otuz yıl kırk yıl
okşayıp tarayana dek gümüş saçlarını
romalı taş ustasının yumuşacık eli

yaşam öpücüğü mü olmuş
imparator heraklius'u görünce
parlamış yıldızı saçağında göğün
o artık khaldia themasının yüreği

sonra arap akınları belirmiş ufuk çizgisinde
önce ankara diyarına yayılıp turanlar
baskınlarla uzanmışlar kuzey kıyılarına
akıncılar gide gide
ulaşınca trabzon sularına
kuşatmış kenti
avucuna düşmüş trabzon arapların
sur dışında kalan alanlar
bir bizanslılara geçmiş bir araplara

pırlıtlı bir deniz on birinci yüzyıl
akmış yaşlı tarihin damlarından
duyulmuş yeni bir ulusun sesi
türk demişler bu yağız insanlara
değişmiş yağmurun sağır çırpınışı
değişmiş günlük kokan toprağın
kara yazgısı

malazgirt'te şapka çıkarmış
romen diyojen alpaslan'a
sönmüş gözünün ışığı bizans'ın
yanarken anadolu kandillerinde
alazlı muştusu Selçukluların

türkmenler koşmuş trabzon'a
akınlarla egemen olmuş
çirasında tarih yanan toprağa
dede korkut öykülerine
izi düşmüş selçuklu akıncıların
açınca anadolu bahçesinde selçuk gülleri
tasası marmara'ya düşmüş savaşın
sıvamış kollarını theodoros gabras
trabzon ülkesini almış geri

birinci manuel komnenos
hemen bir ordu göndermiş trabzon'a
öldürölmüş gabras ve kent
bağlanmış yeniden bizans'a

DERİN DENİZ

yüzüstü düşürdü yol inci yağmurlarını
yiğit yaban arılarına kuruldu firar tuzakları
dalını çingenelerim yakar bunamış ağaçların
yanıbaşında durur kökü yadsıyan sürgün

ben ki bir mermer tapınaktım boztepe kayasında
isa'nın çocukları kırdı kanadımı

kilerde kilitliydi kuzgun yaşam sevincim
yoksa kim olsa söylerdi medya böcekleriyle
sen bir pontos şarkısısın ya biraz hain
biraz ıslak yosunlu suyundan söylencenin

unutulmuş tasvirlerinizdim fresklerde
mermiler oydu gözümü yüzüm kireç soğukları

oy trabzon kimse yok daracık sokakların
taksim parkında güvercinler ve o yaşlı çınar
insem yokuş aşağı sevda karanlığıdır
uyur deniz kızları ganita'nın ayak ucunda

ben flüt sesiydim ya kimse duymasın
üryan yabancı yasalarla uğuldasın orman

bir gün derin denizde yiter duman sarhoşu şiir
ezbere okuyamazsınız onu belleği zehirlidir
orda azgın dalgalar pusar önünde eğilir
yalnızca ben öperim köpüklü saçlarını

ben ki kumdan fırlamış zamansız bir seherdim
yürüdüm toprağın sıcak göğsünde serkeşçe

KOMNENOS KRALLIĞI

haç kuşanmıştı latin savaşçıları
baldıran otunu tanır mı o din
kim söktü dikili ağacını bizans'ın
kimin düştü avcuna
ölü kuşu konstantinopolis'in
andionikos komnenos'un torunlarını
kaçtı atına binip korkunun

kafkas eteğindeki ülkede yaşar
gürcistan kraliçesi tamara
kaçak aleksios'la david
kanadı kırılmış iki kuştular
sığındılar sıcacık kucağına tamara'nın
onun ordusuyla yürüdü aleksios
trabzon kentinin yamaçlarına

bir kralı oldu trabzon'un ilk kez
komnenos kaçağı aleksios
bin iki yüz dört yıldır derler
kuruldu komnenos krallığı
başkent oldu trabzon

güçlüydü başlangıçta kral
uzandı kargıları sakarya nehrine
sonra büyük bir yangında trabzon
tümüyle yok oldu dediler
onarılması gerekti yeniden

selçuklunun gül bahçesiydi bir zamanlar
yeniden uyanan Anadolu
o karanlık çağında
sesi soluğu kesilmişti selçukluların
veremezdi gözdağı komnenoslara

güçlendiler bağımsız davrandılar
yine de denizaşırı tecim
buyruğundaydı ceneviz gemilerinin
ceneviz bezirgânı varsillaşınca
kendi kolonisini kendi kursun
vergisi bağışlansın istedi
kabul etmedi kral çatışma çıktı
anlaştı gazi çelebiyle aleksios
arındırdı cenevizlilerden
karadeniz kıyılarını
venediklilere tanıdı tecim hakkını

akın yaptı saldırı düzenledi
kenti yakıp yıktı 1347'de
akkoyunlular
önce veba salgını ardından deprem
issızlaştı kent
bu güçsüz zamanı kolladı
yağmaladı kenti cenevizliler
bir yıl sonra
akkoyunlu ali bey kuşattı trabzon'u
o sıra yok etmişti ceneviz donanması
komnenos donanmasını

krallığı sırasında aleksios'un
dostça geçindiler türk beylikleriyle
kızıyla kız kardeşini
akkoyunlu beylerine verdi
akrabalık ilişkisi kurdular
vergi vermek gerektiğinde
asker göndermeyi üstlendiler
çok sürmedi görkemli günleri
güçsüz kaldı sonunda komnenoslar

birinci manuel komnenos
devletin unutulmaz altın çağıdır
keşfeder gümüşü gümüşane’de
bastırdığı sikkelerin üstüne
yazdırır “en mutlu” sanını

ikinci ioannes taç giydiğinde
türkmenler selâmladı karadenizi
ele geçirdi giresun’u ordu’yu
kurdu birer birer beyliklerini

“çepni” denen güzel yüzlü insanlar
yıkamıştı dağını koyağını
ilk kez özsuyuyla türkçemizin

ikinci aleksios komnenos zamanı
italya’dan sürüp geldi cenevizliler
elkoydu tecimine ülkenin
etkin oldu komnenos yönetimine

DAVID KOMNENOS

1.

o benim işte
komnenos hanedanının
trabezunta'nın son kralı
on yedi yaşındaydım henüz
evlendirdiğinde beni kardeşim ioannes
beyaz bir zambaktı gözümde
karım eleni kantakuzines
bana sekiz tane sağlık dolu
kanlı canlı çocuk armağan etti
sekiz tane imparatorluk tohumu

babam aleksios doldurmuştu
hazine kasalarını barbarlara
bol keseden ün satarak
yabancı frenkler edipüsler ruslar
böyle almışlardı sanlarını

dev surlarla çevrili trapezunta
kaleler arasına saklanmış kent
ama kalmamıştı eski gücü
zamana yenik düşmüş gövdesi

çayı içmeyi herşeyden çok seven
devamlı çay içen trapezunta halkı
karşıyorum aralarına
rastlıyorum gümüş sikkelerini
venedik tacirlerine satmaya gelen köylülere

aşağı mahalleye iniyorum
orası ermeni ve frenk tüccarlarının
oturduğu bir ticaret merkezi

o benim işte
şu osmanlı hakanı mehmet
üç yüz yıllık parlak yıldızımızı
düşürdüğünde trabzon doruklarından
bin dört yüz altmış birde
bendim sunan paslı anahtarını kentin

siz o evropasınız
duymaz soylu kulağınız yardım ığlığımızı
yalvarır yakarırız kıpırdamaz kılınız
şanslı bir dönemin sevinciyle esriksiniz
koşarken Rönesans coşkusuna

o benim işte
son trapezunta kralı
atalarının sığındığı bu toprak
gz bebeğiydi kentlerin
“tanrının el uzattığı ikinci gök parçasının
altında yatan son yer” di burası
Üç bin libre altın sunduk
senet imzaladık sultanla
gitmesin elimizden diye

yıkılmasın diye krallığımız
vermediğimiz ödün m kaldı
dünya güzeliydi kızlarımız
uzun hasan’ın anası sara gibileri
Üstelik bizzat ben
barış olsun diye vermedim mi
z kızımı sultan mehmet’e
haremine bile almadı o

işte karşınızdayım
sonuncu kral david komnenos
ağabeyim ioannes son günlerinde
şans oyunlarına kaptırmıştı deli başını
meryem ana kandili gibi
tükenmişti zavallı umutsuzluktan

bırakmıştı kaderine devleti
büyücüler falcılar şarlattanlar
sahte peygamberlerin palavrasıyla
yönetmişti trapezunta krallığını
kızgınlık acımasızlık egemendi
onun yönetim biçimine

kardeşim olan kral
katı yürekliydi kötüydü
çıkaramayacaktı bu geceyi
kan tükürmüş eline hacamat yapılmıştı

2.

o gece esmişti o sert deniz rüzgarı
karabasanda göründü bana kral ağabeyim
altın başlı meryemana kilisesine giden yolla
limana inen daracık yol kavşağında
ne buyruğundakiler ne korumaları
ne de yardakçıları
kimseler yoktu çevresinde
tek başına yürüyen bir yabancı
sonra tanıdım kucakladım
içtenlikle ağabeyimi

“vah zavallı yanıcığım” deyince
“evet kardeşim ben gerçekten
çok değiştim” diye fısıldadı
kabartma nakışlı yeşil pelerininin
altına sakladığı sağ elini çıkarıp gösterdi
bu bir el değil fare pençesiydi
düşümde sesim çıkmadı korkudan
kan ter içinde uyandım çığlık çığığğa

seziyordum başıma gelecekleri
bir yanda latinler bir yanda türkler
yıkacaklar komnenos devletini
yoksa bana mı düşecek
roma'nın artığı olan bu yorgun krallığın
ödemek diyetini

3.

ben david komnenos son hükümlü
metropolit efsevyos elleri titreyerek
başıma giydirdi Bizans imparatorluğunun
devamı sanılan hükümdarlık tacını

çirkin bir taçtı bu sahte yapıtlarla süslü
imparatorluğun kırmızı tülünü
örttüler üstüme
üzerinde çiftbaşlı kartalın bulunduğu
erguvan sandaletleri
giydirdiler ayağıma

bana sunulan bu zoraki hükümdarlığı
kabul etmeli miyim
baş presbiter yorgos amirutzis
imparatorluğun şansölyesi
dışişleri bakanı
böyle bildirdi yüce meclisin şaşırtıcı kararını
dört yaşındaki yeğenim
aleksios'un vasiliğini imparatorluğu
giymeliymişim vişne çürüğü sandalları

oysa ben kendi halinde bir filozof
içine kapanık bir asker
hiç düşünmedim hükümdarlığı

biliyordum ki konstantinopolis düştükten sonra
türklerin etine batmış bir kıymıktır
öyle durmaktadır trapezunta
biliyordum ki türklerden çok önceleri
başlamıştı çöküşü trapezunta krallığının

4.

bu demir parmaklıksız bu kapısız
hapishanenin gerçek duvarı bencillikti
terli sarmısaklı keşiş sokağında
kutsal şarap günlük zeytinyağı
kokularıyla karışırdı hüzünlü çan sesleri
ağır bir ağıt çökerdi üstüne günün
damarlarıma akarken sabah ilâhileri

yine bir rüya gördüm dev gövdesiyle
o sevinçli yüzüyle gördüm mehmet'i
yumruk kadar büyük bir lokum acıbadem
sunuyordu bana eliyle sonra ansızın
bağdat bahçelerinde buldum kendimi
labirentler uçurumlar aynalar engeller
şu çözülmüş kokuşmuş imparatorlukta
yoksa bir piyon muydum ben
kocaman satranç tahtasında amirutzis'in

5.

şimdi gölgeler prensliği burası
sarayım küf kokuyor duvar kitabeleri
parça parça dökülüyor gözümün önünde
görkemli misafir odası karanlık
rutubetli bir mahzeni anımsatıyor

pontoslu filozof diyojen gibi ben de
aldırmadım hadım evgenios'un yakalayıp
avlunun kolonları arasına attığı
sarayımı istila eden o şişman farelere

otuz üç yaşındayım yâni isa efendimizin
peygamber olduğu yaşta
açık mavi gözlerim ışık dolu
orta boyluydum oturduğumda tahta
ilk emrim artık kokmaya başlayan
cenazesini kardeşimin
kaldırmaktı bir an önce
köhne sarayımdan
götürdüler cesedin başına beni
meşalelerin ölü ışığında sakalını süsleyen
altın tozundan tanıdım onu

ben imparator ha ne büyük komedi
üstelik daha soğumadan cesedi kardeşimin
bana sandalları giydirmeye kararlıydılar
mum güllük gülsuyu kokusu
yayılmıştı havaya

ruhumun derin acılarını bir süre
dindirmek üzere çekildim
sümela manastırına
“kara Meryem” için eskiler
“sessizliğin yüksek sesle konuştuğu
bir mucize bir bilmece yeri” derler

mezmur mırıltıları gezerdi
altın koyak taşlarında
sümela ayazmasından şifalı su içtim
duruldum sonunda döndüm saraya
çalıştım umutsuzca karşı koymaya
çöküşüne trapezunta krallığının

İSTANBUL'UN ALINMASINDAN SONRA

daha yüzünü yıkamadan ağaçlar
baktı dalgın bir pencere
gördü karadan haliç'e inen kadırgaları
sultan mehmet'in tanıklığında
türkleri koynuna aldı istanbul

ötede vergiden başı ağrıyan komnenos
bir de safevi şeyhi cüneyd
saldırınca ayafokas denilen uğrakta
çekildi surlarına trabzon'un rumlar
kucakladı kenti cüneyd

bir ateş düştü osmanlı sarayına
bırakmazdı safevi'ye trabzon'u
sıvadı kolları hızır bey
geçti başına osmanlı ordusunun
gözdağı verdi cüneyd çıplağına
tiz elden kaldırıp kuşatmayı
döndü geriye cüneyd

başka biri daha var
adı uzun hasan
egemeni olmak doğu anadolu'nun
iki türk hükümdarını yaman ateş
çatıştılar yenik düştü uzun hasan
otlukbeli savaşında

FATİH DİYE BİR KOCA TÜRK

pont kappadokyasında bayrak
osmanlı adı
çağlıtıyla akıp gider zaman
sarp kayalıktan gelen ırmaktır
sessiz büyür ötede
osmanlı'nın cihangir akınları

yıldırım hızıyla ulaşır bayazıt
samsun iline
trabzon'ta komnenos kralı
vergi öder de kurtulur elinden

elli yıl geçer aradan
cayar vergi ödemekten komnenoslar
damatlarıdır akkoyunlu sultanı
pasaklı uzun hasan
aracı koyup geri ister ödediğini
şaşkın david komnenos
avrupa'daki en büyük devletlere
birlik önerir
dalga dalga büyüyen
osmanlı'ya karşı

o zaman gazaba gelir
çağ yıkıp çağ açan genç sultan
sultan mehmet han
istanbul'dan sonra
yakar alazı yüreğini
ikinci bir kara sevdanın

yol görünür karadeniz dağlarına
zigana açelyasının doruğuna
zordur buraların dağları
kan ter içinde kalır
uğraşır didinir aylarca
bırakmaz yakasını trabzon sevdası
kuşatır sonunda kalesini

karadeniz gümüşünde osmanlı kadırgaları
kente kolayca girilecek yoldur
çıkmasa kara fırtına
yetişmese imdadına komnenosların
oysa karadaki fırtına bora kasırga
dördüncü mehmet'in ordusudur

2.

timur'un selçuklunun çağında
kim bilir kaç kez kuşatıldı da
bırakmadı beyaz gömleğini
yüksek surların gizlediği güzel

benzemedi öncekilere mehmet
“tevatür” cenk olundu” zağanos deresinde
az şehit vermedi osmanlı
ne denli dirense de kalın surlar
yıkılıp gidecekti
biliyordu başına geleceği david

haber saldı yüce serdar
eğer karşı koymayı sürdürürse
beter olacak sonu yoksul halkın
kalmadı umudu david'in
boyun eğdi barışa
trapezunta kapıları
amirutzis'in eliyle açıldı
fatih mehmet'in ayağına

yıkıldı üç yüz yıllık trabzon krallığı
bir türk gölü oldu karadeniz
tamamlandı anadolu'nun fethi
artık osmanlı egemendi
bereketli toprağa

osmanlının güneşli gününde trabzon
önce eyaletti sonra sancaktı
kenti yönetenler önceleri
mutasarrıflardı şehzadelerdi
hızır'dı ilk sancak beyi
onun adı verildi
büyüdüğüm mahalleye
orası çocukluk günlerimin
ipek anılarımın süslü beşiği

FATİH SONRASI

koynuna girince trabzon'un mehmet
hemen dönmedi istanbul'a
gelibolu valisi kâzım bey'e
bıraktı yönetimi
sancak beyi şehzade abduallah
annesi şirin hatun'la
dokuz yıl yönetti kenti

trabzon sancağı artık
hançer bakışlı posbıyıklı
yavuz sultan selim hanındır
o yıllar
yavuz'un yavuz olduğu yıllar

burada doğdu sultan süleyman
çocukluğu bu kentte geçti
şiiir yazmanın tadını bu kentte öğrendi
o cihan hükümdarı kanuni
zigetvar seferinde öldüğü güne dek
trabzon bezinden gömlek giyerdi

osmanlı armağanı imaret camii
önünde atapark yanında türbe
türbede yavuz'un karısı
ayşe gülbahar hatun
anası süleyman'ın

korudu çok kültürlü yapısını
osmanlı döneminde trabzon
on altıncı yüzyılda
merkezi batum olan lazistan sancağıyla
birleşip eyalet merkezi oldu

eyaletin çevresine yerleşen
çepni türkmenleri
çatışıp durdu yerli halkla
etnik dinsel nedenlerden
on sekizinci yüzyıl ortalarına değin

Öyle büyük bir yangın çıktı ki
bin  yüz altmış yedi yılında
yanıp kül oldu çoğu kamu binası
gerekti yeni baştan onarılması

bin sekiz yüz altmış sekiz yılı
il oldu trabzon
merkez dışında lazistan
gümüşhane canik sancakları
bağlandı serüvenler kentine

MUHACİRLİK GÜNLERİ

2.

birinci dünya savaşı cehennem
acılı günleri trabzon'un
baltacı deresinde yiğitçe direndi
gürcü avni paşa buyruğunda türkler
yirmi gün durdurdu düşmanı
cephane bitince çekildi geri

bin dokuz yüz on altı nisanında
trabzon rus işgali altında
iki yıl sürdü üzgü günleri
giresun ordu samsun illerine
göçü başladı halkın
muhacirlik günleri

nesi varsa bırakıp evinde kaçtı
aştı köprüsü olmayan yolları
yürümekten yorgun düştü
açlık çekti tifoya yakalandı
yaman günler yaşadı trabzon halkı

trabzon'da kalanlar
zulmüne uğradı rumların ermenilerin
bolşevik devrimi çıkınca rusya'da
bırakıp gitti kenti rus orduları
erzincan antlaşması yapıldıysa da
uymadı ermeniler sözleşmeye
toplu kıyım yaptılar
kim unutabilir o acılı günleri

24 şubat 1918'de
trabzonlu albay hamdi bey komutasında
otuzyedinci tümen yüz yirmi üçüncü alay
takviyesinde
ilerleyip geri aldı trabzon'u

cumhuriyet döneminde atatürk
yirmi dört otuz bir otuz yedi de
üç kez onurlandırdı trabzon'u
vasiyetnamesinin bir bölümünü
son gelişinde soğuksu köşkünde yazdı
o köşke gazinin köşkü dediler

yıkıldı altı yüz yıllık osmanlı
çekildi trabzon'dan rumlar
ben doğdum cumhuriyet gününde
hasan zara'yla fotuklu çelik oynadım
şeref doruk'la koruk üzüm çaldım
hemşinlilerin şekip'le bezden top yaptım
o koca hurma ağacına çıkamadım ama
yeşil elma kopardım bahçelerinden
ayfer'le oturup bir güzel yedim
çember çevirdim karaağacın altında

bunca serüven yaşamış kent
ülkemin kuzeydoğusunda solgun gül
güneşin yittiği koyak trabzon
destanım armağan olsun sana